

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. F. Felicis Potestatis Panormitani Ordinis Minorum S.
Francisci de Observantia ... Examen Ecclesiasticum**

Potesta, Felice

Coloniæ, 1712

De I. Præcepto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40060

non velit secretum revelandum. Idem dic ad litterarum injuriosa aperiitione, nisi prudenter præsumat auctorem litteræ non invitum, aut nisi id facias ad vitandum grave damnum injustum, quod inde prudenter times.

non velit secretum revelandum. Idem dic ad litterarum injuriosa aperiitione, nisi prudenter præsumat auctorem litteræ non invitum, aut nisi id facias ad vitandum grave damnum injustum, quod inde prudenter times.

2790 Magis peccant Secretarius, & Notarius publicus, qui tenentur ex officio, & sub juramento ad secretum. Non est peccatum revelare secretum naturale, etiam juratum ad impediendum damnum publicum, aut tertiæ personæ innocentis, seu si secretum sit de delicto patrando. Est autem mortale illud revelare, si damnum sit jam secutum, & non pendeat in futurum: v. num. 126. 1704. à 1733. ad 1736. 1633. 1696. & 1697. § 10. 2. à n. 55.

Scotus in 4. dist. 15. q. 4. litt. F. Master. in theol. mor. disp. 11. q. 9. Joan. la Cruz 8. præc. Bulemb. lib. 4. cap. 3. dub. 4. 6. & 7. lib. 5. cap. 3. dub. 2. n. 6.

SECRETUM NATURALE

1791 Obligat sub mortali, si res sit gravis considerationis, & ejus violatio cedat in gravitatem, aut in gravem displicentiam, quæ quæ secretum commisit; quia tunc violatio secreti valde nocet societati humanae, & est gravissimum discordiarum causa. Quod est verum, etiam si uni, vel alteri viro prudenti, si qui secretum imposuit, iis specialiter

PARS TERTIA

De quinque Præceptis Ecclesiæ.

DE I. PRÆCEPTO.

1792 *audire Missam diebus Dominicis, & festis de Præcepto.*

1793 Fideles, postquam ad usum rationis pervenerint, qui regulariter post baptismum expletam præsumitur, tenentur mortaliter audire factum diebus Dominicis, & festis de præcepto.

1794 Ad satisfaciendum huic præcepto requiruntur, 1. *Præsentia moralis.* hoc est necesse, quod actu audiat Sacerdos, aut videat; nam mutus, surdus, aut obmutationem populi distans, ut actu nec audiat, nec videat, satisfacit, si sacrificio sit præsentis, adeoque per auditionem Missæ, intelligitur. *Missæ Exam. Ecclesiast. Tom. I.*

tur actio, qua quis sacrificio est præsens, eique assistit modo humano, corpore videlicet, & mente, & in tali distantia, ut possit Sacerdotem videre, ejusque Ministerium, & actiones attendere. Unde non satisfacit, qui è fenestra suæ domus extra Ecclesiam sita Missam, quæ intra Ecclesiam celebratur, audit; quia non est moraliter præsens. Assumat tamen Tamb. lib. 4. c. 2. §. 1. n. 14. & Clericatus c. 109. n. 7. Similiter, nec qui extra januam Ecclesiæ positus, eam audit; nisi id contingeret ob multitudinem nimiam populi, quam Ecclesia capere non valet, qui tunc censetur moraliter præsens ratione conjunctionis cum multitudine, cum qua constituit unum corpus morale fidelium, sacro præsens, & assistens.

2791 2. *Intentio.* Requiritur, inquam, intentio

Ggg tentio

tentio audiendi missæ saltē virtualis, ut interpretativa; quam *vide in tom. 3. in Exam. ordinand. a. n. 206.* unde qui in Ecclesia est præfens sacro non animo audiendi sacrum, sed expectandi amicum, non satisfact; quia actio illa auditionis, est purè casualis, externa, & non humana; Ecclesia autem præcipit actum humanum, ac proinde voluntarium, seu actum mixtum ex externa auditione, & interna volitione: *v. num. 184.*

2792 Econtrà, si audis, habens intentionem audiendi, non tamen satisfaciendi per illud sacrum præcepto, sed ob devotionem; si postea aliud sacrum non audias, satisfecisti præcepto; quia præceptum vult auditionem humanam; animus autem non satisfaciendi præcepto hæc, vel illa auditione sacri, non facit, quin auditio illa fuerit humana. Tum quia aliud est loqui de animo non satisfaciendi præcepto hæc, vel illa auditione sacri, aliud de animo absolucè non satisfaciendi præcepto, quia hic, utpote exclusivus actionis præceptæ, est mortalis: *v. num. 145.*

2793 Item, qui audit Missam ob devotionem, ignorans esse diem festum, si postea advertat, non tenetur ad aliud sacrum, quia jam satisfecit, tam ob allatam rationem, quam ob virtualem intentionem satisfaciendi.

2794 3. *Attentio.* Requiritur sub mortali. Dian. Car. de Lugo. Tamb. & alii volunt, sufficere solam attentionem externam, quatenus, dum quis assistit Missæ, non occupetur in aliqua actione externa mortaliter impossibili cum auditione, v. gr. pingendo, scribendo, confabulando, &c. adeoque non obstare solam internam distractionem mentis etiam voluntariam; quia Ecclesia præcipit auditionem externam, & orationis substantia non dependet ab attentione actuali interna.

2795 Dico tamen, sub mortali requiri attentionem internam, Magistrus cum Cajetano,

& Bonac. quia Ecclesia præcipiendo nem facri, præcipit actionem intelligiosam, qualis non est, nec auditio oratio fuit ulla prorsus attentione præcæcum omnimoda voluntaria distractione terna. Omnino *v. dicta a. n. 286. §. 4.*

2796 Attentio vero interna est mixta. Qua attenditur ad actiones Sacerdotis. Qua attenditur ad significationem verborum. 3. Qua inde mens ad Deum elevatur contemplando videlicet mysteria, quæ per actionem aut Sacerdotis verba exprimiuntur. Secunda attentio est melior, tertia est optima, prima est necessaria. Quia præceptum auditione Missæ non est de oratione, sed de substantia Sacrificii. Requiritur igitur, virtualiter, & in confuso attendere ad actiones Sacerdotis. Unde est mortalis distractio notabilis, secus, si sit voluntaria ut sæpe contingere solet, aut voluntaria, sed brevis: *v. a. n. 441.*

2797 4. *Integritas:* unde mortale est peccatum notabilem omittere. Parvam partem tant communitè Doctores, omittet in principio Missæ usque ad Epistolam exclusivè, communionem exclusivè usque ad finem, usque ad Evangelium exclusivè.

2798 Non satisfact præcepto, mortaliter peccat, qui duas, aut quatuor partes simul à diversis celebrantibus audiat, propositio affirmativa est damnab. Innotio XI. vide *in propof. 53.* quia præceptum de audienda una integra Missa: quæ distinctio satis colligitur ex ipsa damnatione factis ex Cathedra loquentis, qui enim partes sacri simul à diversis celebrantibus audit, non dicitur audire unam integram Missam, sed plures partes plurium Missarum nulla integra.

2799 Eadem ratione non satisfact, qui duas partes successivè à diversis celebrantibus

nia contingere solitas. Et parum interest, quod oratio sit præcepta, vel non præcepta, ad hoc, ut attentionem sufficientem impediatur, vel non impediatur.

2803 Durante tamen sacro, non potest quis confiteri. Azor. contra Bonac. quia confessio non est oratio, sed accusatio, & actus iudicii omnino disparatus, & attentionem ad sacrum impediens. Affirmat Clericatus cap. 1. si cito se expediat, putat usque ad Evangelium.

2804 Qui mandè discedit è loco, ubi festum colitur, accessurus ad locum, ubi non colitur, non tenetur prævenire, per Bonac. & alios, quia præceptum non est affixum determinatae horæ, sed extenditur ab aurora usque ad meridiem. Dico tamen, quod teneatur prævenire, si sine gravi incommodo potest; quia providens impedimentum proximum futuram adimpletionis præcepti, tenetur eam prævenire, si sine gravi incommodo potest; alioquin censetur velle malitiosè transgressionem: vide hic nu. 2900. & 2903. tom. 2. n. 636. & tom. 3. n. 285.

2805 Excusat ab auditione sacri die festo rationabilis causa, quia præcepta positiva Ecclesiastica, utpote ex benigna matre, non obligant cum tanto rigore.

2806 Excusat, 1. *Impotentia physica*: hinc excusatur infirmus, aut detentus in carcere: v. nu. 456. & 457.

2807 2. *Impotentia moralis*; seu *gravis difficultas*: hinc excusatur, Qui prudenter grave damnum sibi, aut aliis timet, si exeat. Qui gravem difficultatem habet, ob notabilem distantiam ab Ecclesiâ, & pluviam. Gravidâ, si graviditas sit periculosa. Mater, si non habeat cui relinquere infantulum, nec possit secum ducere, qui alias solus domi pati posset periculum, Persona, que habet infirmos domi, qui possent pati periculum, &

Ggg 2 n. n

non habeat qui relinquere. Qui debet gravia negotia expedire, quæ commodè differre non potest. Qui iter agens sacrum audire non potest, nisi amittat socios, sine quibus prudenter timet latronum periculum, aut aliud malum. Mulier honesta, quæ caret habitu honesto, quia non obligatur accedere cum gravi sua confusione, curare tamen debet, ut accedat valde manè, quando populi concursus esse non solet; si id sine gravi incommodo, aut confusione facere potest.

2808 3. *Officiam.* Hinc excusantur milites qui castrum, aut portas Civitatis custodiunt, si sine periculo suo muneri deesse non possunt Pastores ovium, & aramentorum, & similes, si ex absentia periculum timent; quod quidem regulariter contingit; qui tamen, si sint plures, curare debent, ut relictis uno, aut pluribus, quot sufficiunt ad custodiam, accedant alii ad sacrum: & sic faciant ad vicem, vel diversis horis ejusdem diei, vel diversis festis, juxta loci propinquitatem, aut distantiam.

2809 4. *Consuetudo.* Hinc excusantur mulieres, si ex consuetudine patriæ egredi non soleant tempore luctus, aut post partum, per dies purificationis, dummodo non exeant ob alias causas. Consuetudo mulierum ubi est manendi primo anno viduitatis domi, ita ut neque diebus festis exeant ad audiendam Missam est ab Episcopis, uti irrationabilis, & exorbitans, extirpanda.

2810 5. *Censura.* Hinc, qui est legatus excommunicatione majori, aut interdicto, nec tenetur, nec potest sine mortali Missa audire.

Tempore autem interdicti habens Bullam peccat mortaliter, si die festo omittat factum; quia tenetur implere præceptum, quando potest; sed tunc potest, nam per Bullam potest audire sacrum tempore interdicti; igitur.

2811 6. *Inadvertentia,* quia si quis in peccato aut oblivio æquivalet ignorantie in peccato adeoque excusat à culpa: *v. num. 280.*

2812. *Quæres. In Villa, ubi est sacerdos, die festo Petrus accedens ad ecclesiam, an teneatur audire reliquos. Nollant Ledesma, & Joan. Sanchez, quæ partem hujus Missæ non potest præceptum, quod est de integra.*

Resp. Teneri Moya, & Arledum. Pars ista à præfatione ad finem est integralis, nam in ea continetur essentia sacramenti nempe *Consecratio, Oblatio, & Communicatio.* Prior verò pars est pure integralis, & cessoria, principale autem non fecerit cessorium, sed contra: adeoque petri tenetur ad illam audiendam.

Scotus in 3. d. 8. *quæst. univ. art. 2. C. B. strius disp. 11. quæst. 2. art. 1. Jussu Gratiani pag. 49. Tamb. tom. 1. pag. 124. Lectorum Pract. Eccl. tom. 2. Bulem. lib. 1. cap. 1. §. 3. Clericatus c. 47. & 109. Mendoc. tom. 2.*

DE II. PRÆCEPTO ECCLESIAE.

Jejunare in Quadragesima, Vigiliis, & in quatuor Temporibus.

Es non comedere carnes diebus Pentecostæ & Sabbati.

JEJUNIUM

2813. *E*cclesiasticum, quo ad substantiam consistit in unica comestione per diem, cum abstinentia à carnibus.

2814. Majoris metiti est jejunium excepto, aut voto i. quàm spontè factum ex consilio; sic de aliis præceptis, quæ sunt nium spontè factum, hoc est sine præcepto aut voti onere, habet meritum solummodo temperantiae; factum verò ex voto